

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE	11
PRZEDMOWA DO CZWARTEGO WYDANIA	13
WYKAZ SKRÓTÓW	14
 Rozdział I. ZAGADNIENIA OGÓLNE	15
1. Pojęcie prawa międzynarodowego	15
1.1. Definicja prawa międzynarodowego	15
1.2. Prawo międzynarodowe publiczne a prawo międzynarodowe prywatne	17
1.3. Nazwa prawa międzynarodowego	18
2. Funkcje (przedmiot) prawa międzynarodowego	18
3. Stosunki międzynarodowe, czyli obrót międzynarodowy	20
4. Cechy charakterystyczne prawa międzynarodowego	22
4.1. Uwagi ogólne	22
4.2. Tworzenie prawa międzynarodowego (brak ustawodawcy)	22
4.3. Przymus w prawie międzynarodowym (brak zorganizowanego aparatu przymusu)	23
4.4. Brak obowiązkowego sądownictwa międzynarodowego	24
4.5. Stosowanie prawa międzynarodowego i jego moc wiążąca	25
5. Struktura i charakter norm współczesnego prawa międzynarodowego	26
6. Prawo międzynarodowe a prawo wewnętrzne. Stosowanie prawa międzynarodowego wewnątrz państwa	28
6.1. Uwagi ogólne	28
6.2. Dualizm i monizm	29
6.3. Obowiązek dostosowania prawa wewnętrznego do prawa międzynarodowego	31
6.4. Sposoby harmonizacji prawa wewnętrznego z międzynarodowymi zobowiązaniami	32
6.5. Miejsce prawa wewnętrznego w stosunkach międzynarodowych	35
6.6. Komplementarność wewnętrznego i międzynarodowego porządku prawnego	37
 Rozdział II. ROZWÓJ PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO	38
1. Uwagi ogólne	38
2. Początki prawa międzynarodowego	39
3. Ukształtowanie systemu prawa międzynarodowego	40
4. Prawo międzynarodowe w okresie kapitalizmu	42

5. Okres współistnienia państw o różnych ustrojach społeczno-politycznych	47
5.1. Okres międzywojenny i druga wojna światowa	47
5.2. Okres po drugiej wojnie światowej	51
Rozdział III. ŹRÓDŁA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO	60
1. Pojęcie źródeł prawa międzynarodowego	60
1.1. Różne znaczenia tego terminu	60
1.2. Artykuł 38 Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości a źródła prawa międzynarodowego	61
1.3. Współczesne źródła prawa międzynarodowego	63
1.4. Środki pomocnicze do stwierdzania istnienia norm prawa międzynarodowego	65
2. Umowa międzynarodowa	66
2.1. Uwagi ogólne	66
2.2. Zawieranie umów międzynarodowych	73
2.3. Obowiązki umowy międzynarodowej. Ważność	79
2.4. Zakres czasowy obowiązywania i stosowania umowy międzynarodowej (od kiedy, do kiedy)	83
2.5. Zakres podmiotowy obowiązywania umowy międzynarodowej (kogo umowa międzynarodowa obowiązuje)	89
2.6. Zakres terytorialny obowiązywania i stosowania umowy międzynarodowej	91
2.7. Zakres rzeczowy (przedmiotowy) obowiązywania umowy międzynarodowej. Zastrzeżenia	92
2.8. Interpretacja (wykładnia) umowy międzynarodowej	94
3. Prawo zwyczajowe	98
4. Uchwały prawotwórcze (normatywne) organizacji międzynarodowych	107
5. Kodyfikacja prawa międzynarodowego	112
Rozdział IV. PODMIOTY PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO	116
1. Uwagi ogólne	116
2. Państwo	119
2.1. Pojęcie i istota państwa	119
2.2. Powstanie i upadek państwa	122
2.3. Ciągłość (identyczność) i sukcesja państw	125
3. Państwo w stosunkach międzynarodowych	128
3.1. Suwerenność i kompetencja własna państw	128
3.2. Zasada nieinterwencji	131
3.3. Równość państw i ich immunitet jurysdykcyjny	132
4. Rodzaje państw	135
4.1. Państwa jednolite i złożone	135
4.2. Państwa rozwijające się	137
4.3. Państwa śródlądowe, państwa o niekorzystnym położeniu geograficznym i państwa archipelagowe	138
4.4. Państwa trwale neutralne	139
5. Podmioty prawa międzynarodowego inne niż państwa	140
6. Uznanie międzynarodowe	150
Rozdział V. STOSUNKI, ZDARZENIA I AKTY (CZYNNOŚCI) PRAWNOMIĘDZYNARODOWE	156
1. Stosunki prawnomiędzynarodowe	156
2. Zdarzenia prawnomiędzynarodowe	157

3. Akty (czynności) prawnomiedzynarodowe	158
4. Akty jednostronne państw	164
Rozdział VI. ODPOWIEDZIALNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA	168
1. Uwagi ogólne	168
2. Odpowiedzialność państwa	170
3. Odpowiedzialność jednostek	174
Rozdział VII. TERYTORIUM	178
1. Uwagi ogólne	178
2. Terytorium państwowe	179
3. Zwierzchnictwo terytorialne	181
4. Szczególne ograniczenia zwierzchnictwa terytorialnego	183
5. Nabycie terytorium państwowego	184
5.1. Nabycie pierwotne	184
5.2. Nabycie pochodne	186
5.3. Zmiany terytorialne a obywatelstwo ludności	188
5.4. Zakaz użycia siły i prawo narodów do samostanowienia a zmiany terytorialne	188
6. Granice	189
6.1. Uwagi ogólne	189
6.2. Granice Polski	192
7. Rzeki	194
8. Obszary podbiegunowe	198
Rozdział VIII. MIĘDZYNARODOWE PRAWO MORZA	200
1. Uwagi ogólne	200
2. Obszary morskie – klasyfikacja	202
3. Statki morskie	203
4. Morskie wody wewnętrzne	208
5. Wody archipelagowe	211
6. Morze terytorialne	212
7. Morska strefa przyległa	216
8. Strefa wyłącznego rybołówstwa	217
9. Szelf kontynentalny	218
10. Strefa ekonomiczna	220
11. Morze pełne	222
12. Dno mórz i oceanów poza granicami jurysdykcji państwowej	228
13. Cieśniny i kanały morskie	229
13.1. Cieśniny	229
13.2. Kanały morskie	232
14. Współpraca międzynarodowa w dziedzinie korzystania z obszarów morskich i ochrony środowiska morskiego	233
Rozdział IX. MIĘDZYNARODOWE PRAWO LOTNICZE I KOSMICZNE	237
1. Uwagi ogólne	237
2. Przestrzeń powietrzna	239
3. Statki powietrzne	241
4. Międzynarodowa żegluga powietrzna	243
5. Prawo kosmiczne	246

Rozdział X. LUDNOŚĆ PAŃSTWA	251
1. Uwagi ogólne	251
2. Obywatelstwo	252
3. Traktowanie cudzoziemców	258
4. Międzynarodowy ruch osobowy	260
5. Ekstradycja i azyl	262
6. Ochrona grup ludzkich i praw człowieka	264
Rozdział XI. PRAWO DYPLMATYCZNE I KONSULARNE	269
1. Uwagi ogólne	269
2. Stosunki i służba dyplomatyczna	270
2.1. Źródła prawa dyplomatycznego	270
2.2. Ustanowienie i utrzymywanie stosunków dyplomatycznych	271
2.3. Funkcje misji dyplomatycznej	272
2.4. Członkowie misji dyplomatycznej	273
2.5. Przywileje i immunitety dyplomatyczne	278
2.6. Treść (zakres przedmiotowy) przywilejów i immunitetów dyplomatycznych	279
2.7. Osoby korzystające z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych (zakres podmiotowy)	282
2.8. Zakres czasowy obowiązywania przywilejów i immunitetów	282
2.9. Zakres terytorialny obowiązywania przywilejów i immunitetów	283
2.10. Obowiązek członków misji wobec państwa przyjmującego	283
2.11. Pomieszczenia misji dyplomatycznej	284
3. Stosunki i służba konsularna	285
3.1. Źródła prawa konsularnego	285
3.2. Ustanowienie i utrzymywanie stosunków konsularnych	286
3.3. Funkcje konsularne	287
3.4. Członkowie urzędu konsularnego	288
3.5. Przywileje i immunitety konsularne	290
3.6. Treść (zakres przedmiotowy) przywilejów i immunitetów konsularnych	290
3.7. Osoby korzystające z przywilejów i immunitetów konsularnych	291
3.8. Zakres czasowy obowiązywania przywilejów i immunitetów konsularnych	292
3.9. Zakres terytorialny obowiązywania przywilejów i immunitetów konsularnych	292
3.10. Pomieszczenia i archiwa konsularne	292
Rozdział XII. ORGANIZACJE MIĘDZYNARODOWE	294
1. Uwagi ogólne	294
2. Organizacja Narodów Zjednoczonych	304
2.1. Podstawy prawne i istota ONZ	304
2.2. Członkostwo w ONZ	306
2.3. Cele i zasady ONZ	309
2.4. Struktura organizacyjna ONZ	311
2.5. Zgromadzenie Ogólne	311
2.6. Rada Bezpieczeństwa	314
2.7. Rada Gospodarczo-Społeczna	318
2.8. Rada Powiernicza	318
2.9. Sekretariat	319
2.10. Działalność ONZ	320
3. Organizacje wyspecjalizowane	321
4. Organizacje regionalne	323
4.1. Organizacja Państw Amerykańskich	324
4.2. Liga Państw Arabskich	325
4.3. Unia Afrykańska	326

5. Organizacje wojskowe	326
5.1. Karta Narodów Zjednoczonych a przymierza	326
5.2. Pakt Północnoatlantycki	327
6. Rada Europy	328
7. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)	330
Rozdział XIII. UMOWY I ORGANIZACJE GOSPODARCZE	332
1. Uwagi ogólne	332
2. Dwustronne umowy gospodarcze	333
3. Organizacje gospodarcze	337
3.1. Rola ONZ w rozwiązywaniu problemów gospodarczych	337
3.2. Układ Ogólny w sprawie Taryf Celnych i Handlu	338
3.3. Światowa Organizacja Handlu	340
3.4. Międzynarodowy Fundusz Walutowy	341
3.5. Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju	342
Rozdział XIV. WSPÓLNOTY EUROPEJSKIE	344
1. Uwagi ogólne	344
2. Europejska Wspólnota Węgla i Stali	345
3. Wspólnota Europejska	346
4. Europejska Wspólnota Energii Atomowej	347
5. Unia Europejska	348
6. Podstawy prawne Wspólnot Europejskich	352
7. Instytucje Wspólnot Europejskich	360
7.1. Parlament Europejski	360
7.2. Rada	364
7.3. Komisja	367
7.4. Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Pierwszej Instancji	369
7.5. Trybunał Obrachunkowy	371
7.6. Organy doradcze Wspólnot Europejskich	372
7.7. Instytucje finansowe	374
Rozdział XV. ZAŁATWIANIE SPORÓW MIĘDZYNARODOWYCH	380
1. Uwagi ogólne	380
2. Rokowania (negocjacje)	383
3. Dobre usługi i pośrednictwo (mediacja)	384
4. Komisje śledcze	385
5. Koncyliacja	386
6. Postępowanie przed organami Narodów Zjednoczonych	387
7. Arbitraż (sądownictwo polubowne)	389
8. Sądownictwo międzynarodowe	392
8.1. Uwagi ogólne	392
8.2. Stały Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej	393
8.3. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości	393
8.4. Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza	401
9. Środki odwetowe	401
Rozdział XVI. PRAWO PRZECIWWOJENNE	404
1. Uwagi ogólne	404
2. Zakaz agresji	404
3. Definicja agresji	408
4. Bezpieczeństwo zbiorowe	410

Rozdział XVII. PRAWO KONFLIKTÓW ZBROJNYCH	417
1. Uwagi ogólne	417
1.1. Pojęcie wojny i konfliktu zbrojnego	417
1.2. Pojęcie prawa wojennego i jego obowiązywanie	418
1.3. Stosowanie prawa wojennego w konfliktach zbrojnych niemających charakteru międzynarodowego	420
1.4. Źródła prawa wojennego	420
1.5. Obszar wojny i teatr wojny	423
2. Początek wojny	423
3. Wojna lądowa	424
3.1. Siły zbrojne – skład	424
3.2. Kroki nieprzyjacielskie	427
3.3. Ochrona ofiar wojny	429
3.4. Okupacja wojenna	432
4. Wojna morska	435
4.1. Uwagi ogólne	435
4.2. Morskie siły zbrojne	435
4.3. Akty walki	436
4.4. Ochrona chorych, rannych i rozbitków	437
4.5. Akty wrogie	437
5. Wojna powietrzna	439
5.1. Uwagi ogólne	439
5.2. Siły zbrojne	439
5.3. Akty walki	440
6. Zakończenie wojny	441
7. Neutralność w wojnie	442
MATERIAŁY DO POZNANIA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO	445
I. Zbiory umów międzynarodowych	445
II. Zbiory praktyki państw i inne wydawnictwa dokumentalne	446
III. Orzeczenia sądowe i arbitrażowe	446
IV. Dokumenty organizacji międzynarodowych	447
1. Organizacja Narodów Zjednoczonych	447
2. Inne organizacje	448
V. Piśmiennictwo	448
SKOROWIDZ PRZEDMIOTOWY	451